

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2025 m. rugsėjo 15 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja Julita Dabulskytė-Raizgienė, teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo Aurimo Drižiaus (toliau – ir pareiškėjas) skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2025 m. rugpjūčio 21 d. nutarties, kuria atmestas Aurimo Drižiaus skundas dėl Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroro Redo Savicko 2023 m. balandžio 27 d. rašto panaikinimo.

Teismas

n u s t a t ė :

I. Bylos esmė

1. Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje (toliau – ir Generalinė prokuratūra) buvo gautas pareiškėjo Aurimo Drižiaus 2023 m. balandžio 19 d. (reg. Nr. AP-10485) pareiškimas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo pagal požymius nusikalstamų veikų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – ir BK) 129 straipsnyje ir BK 228 straipsnyje, taip pat prašymas atnaujinti ikiteisminį tyrimą dėl mažamečių vaikų prievartavimo.
2. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroro Redo Savicko 2023 m. balandžio 27 d. raštu Nr. 17.2.-1387, vadovaujantis Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. I-103 (2022 m. spalio 27 d. įsakymo Nr. I-313 redakcija) (toliau – ir Aprašas) 44.3 ir 44.9 papunkčių nuostatomis, pareiškėjo Aurimo Drižiaus 2023 m. balandžio 19 d. (reg. Nr. AP-10485) pareiškimas paliktas nenagrinėtas. Rašte pažymėta, kad Aurimas Drižius dar ankstesniais pareiškimais kreipėsi su analogiškais prašymais dėl proceso atnaujinimo, prokuroro 2019 m. kovo 27 d. ir 2019 m. balandžio 8 d. raštais jam buvo išaiškinta, kad jis nėra proceso dalyvis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 446 straipsnio prasme, turintis teisę paduoti pareiškimą prokurorui, prašydamas atnaujinti baudžiamąją bylą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, taip pat nėra BPK 217 straipsnyje numatytas proceso dalyvis, turintis teisę skusti prokuroro priimtus ir teismo patikrintus sprendimus konkrečioje baudžiamojoje byloje. Tuo pačiu pažymėta, kad, išnagrinėjus ankstesnius pareiškimus, pareiškėjui buvo pranešta ir išaiškinta, kad jam pateikti prokurorų atsakymai yra motyvuoti bei išsamūs, taigi, konstatuota, kad paskesniame 2023 m.

balandžio 19 d. pareiškime keliamas prašymas yra kartotinis, ši prašymo dalis išnagrinėta Aprašo 44.3 punkte numatyta tvarka, dėl ko prašymas dėl proceso atnaujinimo paliktas nenagrinėtas. Dėl suformuluoto prašymo pradėti ikiteisminį tyrimą nurodyta, kad toks pareiškėjo prašymas yra grįstas tik deklaratyvaus bendro pobūdžio teiginiais, samprotavimais ir prielaidomis, o ne faktiniais duomenimis, leidžiančiais spręsti, kad buvo padarytos kokios nors nusikalstamos veikos, todėl nėra teisinio pagrindo tokį pareiškimą laikyti pareiškimu apie nusikalstamą veiką ir jo pagrindu priimti kokius nors proceso sprendimus. Pareiškimo daliai dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo neatitikus skundai, pareiškimui ar pranešimui apie galimai padarytą nusikalstamą veiką nustatytų reikalavimų, jis negalėjo būti nagrinėjamas Rekomendacijų dėl ikiteisminio tyrimo pradžios ir jos registravimo tvarkos, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1-100 (toliau – Rekomendacijos) numatyta tvarka, todėl buvo išnagrinėtas Apraše numatyta tvarka ir pagal Aprašo 44.9 punktą pareiškėjo prašymas paliktas nenagrinėtas.

3. Nesutikdamas su prokuroro 2023 m. balandžio 27 d. raštu, pareiškėjas Aurimas Drižius pateikė skundą. Skundžiama Vilniaus miesto apylinkės teismo 2025 m. rugpjūčio 21 d. nutartimi Aurimo Drižiaus skundas atmetas. Nutartyje konstatuota nesant pagrindo įpareigoti prokurorą išnagrinėti skundą priimant ne raštą, o procesinį sprendimą, kadangi prokuroras tinkamai vadovavosi Aprašo 44.3 ir 44.9 papunkčių nuostatomis.

II. Skundo aukštesniajam teismui argumentai ir prašymai

4. Skundu pareiškėjas Aurimas Drižius prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjos 2025 m. rugpjūčio 21 d. nutartį, įpareigoti Generalinę prokuratūrą priimti BPK 168 straipsnyje numatytą nutarimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo ar atsisakymo jį pradėti, perduoti skundą nagrinėti kitam, su byla nesusijusiam prokurorui, konstatuoti, kad vidaus tvarkos aprašo nuostatos negali paneigti įstatymo ir riboti asmens teisės į veiksmingą gynybą.
- 4.1. Pareiškėjas skunde nurodo, kad prokuroro raštas prieštarauja BPK 168 straipsnyje numatytam teisiniui reglamentavimui. Prokuratūra privalėjo įvertinti pareiškėjo prašymus ir priimti dėl jų motyvuotus sprendimus, kurie gali būti skundžiami BPK nustatyta tvarka. Anot pareiškėjo, vidaus tvarkos aprašas negali pakeisti įstatymo.
- 4.2. Pareiškėjas skunde taip pat pažymi, kad prokuroras Redas Savickas atstovavo prokuratūrai baudžiamajoje byloje Nr. 1A-124-165/2017, todėl jis negalėjo nagrinėti jo pareiškimo dėl akivaizdaus interesų konflikto.
5. Vilniaus apygardos teisme 2025 m. rugpjūčio 29 d. gautas pareiškėjo Aurimo Drižiaus prašymas nušalinti nuo skundo nagrinėjimo paskirtą teisėją Julitą Dabulskytę-Raizgienę. Nušalinimas grindžiamas tuo, kad, kaip nurodoma, teisėja jau nagrinėjo ir atmetė pareiškėjo skundą kitame baudžiamajame procese Nr. 1S-337-932/2023.
6. Atsiliepimų į skundą negauta.

III. Aukštesniojo teismo teisiniai argumentai ir išaiškinimai

Skundas atmetamas.

7. Aukštesnysis teismas teisinio pagrindo panaikinti skundžiamą žemesniojo teismo nutartį nenustatė.
8. Pirmiausia pažymėtina, kad pareiškėjas atskirai pateiktu raštu prašo nušalinti šį skundą nagrinėti paskirtą teisėją, nušalinimą grįsdamas tuo, kad teisėja anksčiau priėmė nepalankią nutartį

pareiškėjui. Akivaizdu, kad toks nušalinimo pagrindas yra nepagrįstas, gausioje teismų praktikoje, taip pat ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje ne kartą konstatuota, jog vien nepalankių procesinių sprendimų priėmimas savaime nesudaro pagrindo abejoti teisėjo nešališkumu. Siekiant paneigti teisėjo subjektyvaus nešališkumo prezumpciją, nepakanka vien remtis teisėjo priimtais proceso šaliai nepalankiais procesiniais sprendimais – būtina pateikti konkrečius ir objektyvius duomenis, pagrindžiančius teisėjo asmeninį šališkumą (2020 m. sausio 14 d. sprendimas byloje *Khodorkovskiy ir Lebedev prieš Rusiją* (Nr. 2), *peticijų Nr. 51111/07 ir 42757/07*). Be kita ko, tokios praktikos laikomasi ir Lietuvos teismų praktikoje (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-102-648/2022, 2K-217-719/2023*). Kaip matyti, nagrinėjamu atveju nušalinimas motyvuojamas vien tik pareiškėjo lūkesčių neatitikusio procesinio sprendimo priėmimu ankstesniame procese. Toks subjektyvus priimtų procesinių sprendimų vertinimas, iš esmės nenurodant jokių kitų objektyvių duomenų, niekaip nesuteikia pagrindo konstatuoti BPK 58 straipsnyje numatytų nušalinimo pagrindų.

9. BPK 166 straipsnio 1 dalyje numatyti du ikiteisminio tyrimo pradėjimo būdai – tai skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką gavimas ir prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustačius nusikalstamos veikos požymius. Taigi kiekvienas asmuo turi teisę pranešti apie galimą nusikalstamą veiką, dėl kurios pradedamas arba atsisakoma pradėti ikiteisminį tyrimą. Šią teisę įgyvendinti asmuo gali pateikdamas skundą, pareiškimą ar pranešimą tiek ikiteisminio tyrimo pareigūnui, tiek ir prokurorui. BPK 168 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtas sprendimas dėl prokuroro nutarimo skundžiamas BPK X dalyje nustatyta tvarka.
10. Kaip matyti, nagrinėjamu atveju pareiškėjas Aurimas Drižius kreipėsi su pareiškimu dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo pagal požymius nusikalstamų veikų, numatytų BK 129 straipsnyje ir BK 228 straipsnyje, taip pat su prašymu atnaujinti ikiteisminį tyrimą dėl mažamečių vaikų prievartavimo. Prokuroro 2023 m. balandžio 27 d. raštu Nr. 17.2.-1387 toks pareiškimas, vadovaujantis Aprašo 44.3 ir 44.9 punktais, buvo paliktas nenagrinėtas. Pareiškėjas tokį atsakymą apskundė apylinkės teismui, kuris skundžiama nutartimi pareiškėjo skundą atmetė. Pareiškėjas, nesutikdamas su 2025 m. rugpjūčio 21 d. priimta nutartimi, pateikė skundą, kuriuo prašo panaikinti šią ikiteisminio tyrimo teisėjos nutartį.
11. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjo 2023 m. balandžio 19 d. kreipimasis dalyje dėl ikiteisminio tyrimo atnaujinimo buvo pateiktas analogiškais aplinkybėmis tų pačių asmenų atžvilgiu kaip ir ankstesni jo pareiškimai, ką minėtame atsakyme kaip tik ir akcentavo prokuroras. Pareiškėjo prašymas atnaujinti procesą dėl teismine tvarka išnagrinėtos baudžiamosios bylos Nr. 1-41-369/2012 buvo išspręstas Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroro Arūno Vereniaus 2019 m. balandžio 8 d. raštu, o prašymas dėl teismine tvarka išnagrinėtos baudžiamosios bylos Nr. 1A-124-165/2017 išspręstas Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroro Redo Savicko 2019 m. kovo 27 d. raštu, kuriuose pareiškėjui išaiškinta, kad, vadovaujantis BPK 446 straipsnio nuostatomis, pareiškėjas nėra proceso dalyvis, kuris turi teisę paduoti pareiškimą prokurorui prašydamas atnaujinti baudžiamąją bylą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių (baudžiamoji byla Nr. 1A-124-165/2017), taip pat jis nėra proceso dalyvis, numatytas BPK 217 straipsnyje, todėl neturi teisės skusti prokuroro priimtus ir teismo patikrintus sprendimus (baudžiamoji byla Nr. 1-41-369/2012). Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas nėra proceso dalyvis, turintis teisę paduoti pareiškimą dėl baudžiamojo proceso atnaujinimo pagal BPK 446 straipsnį, taip pat BPK 217 straipsnyje numatytas subjektas, kuriam suteikta teisė skusti prokuroro priimtus bei teismo patikrintus sprendimus, pareiškimas paliktas nenagrinėtas.

12. Be kita ko, kaip teisingai rašte pažymėjo prokuroras, vadovaujantis Rekomendacijų (redakcija, galiojusi nuo 2022 m. vasario 22 d. iki 2023 m. birželio 30 d.) 21 punktu, jei prokuratūroje gautas pareiškimas apie nusikalstamą veiką neatitinka Rekomendacijų 3.6 papunktyje ir 17–19 punktuose nustatytų reikalavimų arba jame pateikti tik deklaratyvūs bendro pobūdžio teiginiai, toks pareiškimas yra neregistruojamas. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo teiginiai dėl galimo prokuroro piktnaudžiavimo grindžiami vien tuo, kad prokuroras dalyvavo bylose, kuriose priimti galutiniai teismo sprendimai pareiškėjo netenkina. Jokių objektyvių duomenų, kurie patvirtintų galimos nusikalstamos veikos padarymą, nebuvo pateikta. Atsižvelgiant į tai, toks pareiškimas pagrįstai įvertintas kaip neatitinkantis skundai, pareiškimui ar pranešimui apie galimai padarytą nusikalstamą veiką numatytų reikalavimų, todėl išnagrinėtas ne Rekomendacijose, o Apraše numatyta tvarka ir pagal Aprašo 44.9 punktą paliktas nenagrinėtas.
13. Nors skunde pareiškėjas tvirtina, kad nagrinėjamais atvejais turėjo būti vadovujamasi ne Aprašu, o BPK 168 straipsnyje įtvirtintu reguliavimu, tačiau aukštesnysis teismas pažymi, jog pagal Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 16 straipsnio 2 dalį, 20 straipsnio 1 dalies 4 punktą, prokurorams ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams generalinio prokuroro patvirtintos rekomendacijos ir kiti teisės norminiai aktai, formuojantys ikiteisminio tyrimo, valstybinio kaltinimo ir nuosprendžių vykdymo kontrolės praktiką, taip pat yra privalomi. Taigi prokuroras Redas Savickas, vertindamas pareiškėjo Aurimo Drižiaus 2023 m. balandžio 19 d. (reg. Nr. AP-10485) pareiškimą, privalėjo vadovautis ir Aprašu, kuriame yra nustatyta fizinių asmenų ar jų grupių, juridinių asmenų, kitų subjektų, neturinčių juridinio asmens statuso, prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarka.
14. Aukštesnysis teismas papildomai atkreipia dėmesį į įstatyminį reguliavimą, kuriuo remiantis tik ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui (BPK 168 straipsnio 5 dalis). Tokiu įstatyminiu reglamentavimu yra užkertama galimybė asmenims skusti bet kokius atitinkamų institucijų ar pareigūnų priimamus sprendimus, kadangi priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos nagrinėti tuos pačius klausimus iš naujo neribotą kiekį kartų. Nurodytas įstatyminis reguliavimas taip pat leidžia daryti išvadą, kad asmenų teisė apskusti priimamus sprendimus nėra absoliuti. Nagrinėjamu atveju Aurimas Drižius apylinkės teismui padavė skundą ne dėl nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, o dėl prokuroro rašto, kurio apskundimo galimybės BPK nenumato. Taigi iš to seka išvada, kad toks prokuroro raštas negalėjo būti skundžiamas, dėl to žemesnysis teismas apskritai turėjo atsisakyti priimti pareiškėjo skundą ir palikti jį nenagrinėtą.
15. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Aurimo Drižiaus skundas dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2025 m. rugpjūčio 21 d. nutarties atmetinas.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 442 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 2 dalimi,

n u t a r i a :

pareiškėjo Aurimo Drižiaus skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjos 2025 m. rugpjūčio 21 d. nutarties atmesti.

Nutartis įsigalioja nuo jos priėmimo dienos ir yra neskundžiama.

Teisėja

Julita Dabulskytė-Raizgienė